

ти ма ще ви убадѣ гдѣ е скритъ честнымъ крзстъ. И като го пѣснаха, заведи ги на една голѣмъ могила, която была насипана съ пръсъ и камани, и взрѣ неа имаше идолски храмъ направенъ отъ римскія царь Адриана, рече: тѣка е скритъ христовымъ крзстъ, въ тѣзи могила. Тога царица Елена повелѣ да развалѣтъ идолскія храмъ и да раскопаатъ могилаѣтъ. Послѣ доди и Макарий патріархъ, който като са помоли на бога, тосъ часъ излѣзна отъ онова мѣсто много хубава миризма. И като раскопаха сичкѣтъ могилаѣ, намериха христовымъ гробъ и до гроба три крзстоке и четири гвоздеи, съ които бѣше христосъ прикованъ на крзста. И като не знааха отъ трите крзста, кой е христовымъ? Слѣчиса тога да носаха една умрала мома да а погребѣтъ, и повелѣ патріарха да сложатъ момата. И като тѣрѣха на умрѣлаѣтъ трите крзста единъ по единъ, найпослѣ тѣриха и христовымъ крзстъ, и тосъ часъ възкрзена умрала мома и стана на крака права. Тога царицата като позна кой е христовымъ крзсъ, поклонимъса и го цалѣна, тѣй и нейните хора, които бѣхъ доше съ неа. Тога защото имаше много народъ и не можѣха да видѣтъ честнымъ крзсъ, за тѣй молиха патріарха да го дигни на високо, за да го видѣтъ сичките. Тога патріарха като отиди въ голѣмѣтъ Иерусалимскѣ церквѣ, покачиса на амвона, дигна честнымъ крзсъ и го показа на сичкѣ народъ. А народа като видѣ честнымъ крзсъ, викаха съ голѣмъ гласъ, и дѣмаха: господи помилѣй. И отъ тога остана да са праздѣвка и до днесъ и да са въздига честнымъ крзсъ за поманъ на тогашното въздиганіе.

Тога царица Елена зела една часть (парче) отъ честнымъ крзсъ, и четиригѣ гвоздеи, а цѣлымъ крзсъ тѣри въ сребаренъ сѣндѣкъ и го даде на Макария патріарха, да го дѣржи во Иерусалимъ, за послѣдныте времена и народы. Тога Евреина който убади крзста, и дрѣги оци Евреи, които видѣха чѣдото на честнымъ крзсъ, повѣрѣаха и са крзцаха. Іуда са нарече Кириакъ, който послѣ стана патріархъ во Иерусалимъ, и ко времето на царь Івлиана Еретика, пріа тѣшки мъки за христа, и умрѣ мѣченически. А царица Елена направи осемнайсы церкви на онези свѣты мѣста, и като ги украси и дари богато, тога стана отъ Иерусалимъ и доди въ Константинополь, съ четиригѣ гвоздеи, и онаа часть отъ крзста. И като чѣ царь Костантинъ чи иди майка мѣ Елена, посрешна а съ голѣмъ честь и радость: за онаа часть отъ честнымъ крзсъ, комѣто са поклони, цѣлѣна го и го тѣри въ златно сѣндѣче. А отъ честныте гвоздеи, единымъ заковалъ на щита